

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousministeriö

Pello 4. marraskuuta 2013

orian.bondestam@mmm.fi

kirjaamo@mmm.fi

JOKISEURAN ERIÄVÄ MIELIPIIDE LOHISTRATEGIATYÖRYHMÄN MIETINTÖÖN

Jokiseura pitää myönteisenä, että lohikysymyksen läpinäkyvyyttä ja osallistamista on lähdetty parantamaan.

Nyt lausunnolla oleva lohityöryhmän mietintö on jokseenkin toimenpideohjelma eikä strategia. MMM ei selvästikään tähdännyt mihinkään strategiseen, kun se alun perin varasi työryhmätyöskentelylle vain neljä kokousta. Vertailun vuoksi voi todeta, että Tornionjokityöryhmä kokoontui 46 kertaa. Työryhmätyöskentelylle varattu aika oli täysin alamittainen senkin vuoksi, että MMM laajensi tehtäväkentän kattamaan myös meritaimenen suojelu- ja hoitotarpeet. Strategiatyön ohjeistuksiksi ei otettu eduskunnan valiokuntien selkeitä kannanottoja. Lohistrategian aloitteen tekijänä Jokiseura odotti työryhmältä huomattavasti syvällisempää tarkastelua, kuin nyt kymmenen kokouksen lopputuloksena on luettavissa.

Strategia tarkoittaa valintaa eri toimintalinjojen välillä. Työryhmä ei tehnyt taloudellisia vertailuja eri kalastusmuotojen välillä. Olisi ollut virkistävää nähdä esimerkiksi skenaario siitä, että lohi pyydetäisiin vain kantakohtaisesti joesta, kuten maailmalla pääsääntöisesti tehdään. Työryhmä kuuli muutamia asiantuntijoita, mutta ei tehnyt alustusten perusteella varsinaista nykytilan analyysia. Työryhmä alkoi käsitellä toimenpiteitä heti alusta lähtien. Parempi olisi ollut syventyä asiasisältöihin ja luoda perusta mielipiteen muodostamiselle. Lohenkalastuskiintiöiden suuruus tullaan määrittämään tieteellisen suosituksen mukaisesti. Samalla olisi ollut syytä pohtia, kuinka oikeudenmukaista ja järkevää on jakaa lohikiintiöt etuoikeutena merikalastukseen.

MMM otti mielellään tarkastelun pohjaksi hallitusohjelman, jossa jokivesistöille on annettu vain suojelufunktio. Hallitusohjelma toteutuu parhaiten jos joesta ei pyydetä yhtään kalaa. Tämä ei tietysti ole aivan oikeudenmukaista. Esimerkiksi Tornionjoella omaehtoisesti toteutettu meritaimenen rauhoittaminen ei johtanut sanottaviin suojelutoimenpiteisiin merellä.

Kalakantojen nykyiseen tilaan saatiin riittävästi tietoa. Vähemmän käsiteltiin niitä syitä mistä ongelmat eri lohi ja meritaimenkantojen kohdalla ovat johtuneet. Työryhmä ei syventynyt lainkaan lohenkalastuksen historiaan eikä sieltä kumpuaviin oikeudellisiin kysymyksiin. Myös kansainvälis-oikeudelliset seikat jäivät tyystin avaamatta. Olisi ollut erittäin tarpeellista käydä läpi mm. merilain 66 artiklan kutuvaltioperiaate, ja pohtia **kuinka perusteltua maailman meristä ainoastaan Itämerellä on kalastaa lohta niiden syönnösalueellaan.**

Itämeren kalastusjärjestelyt eivät päässeet käsittelylistalle. Niinpä mietinnössä vaille vastausta jää esimerkiksi tanskalaisten oikeutus kalastaa vuosittain 20,3 prosentin kiinteällä saalisosuudellaan n. 500 Simojoen lohta (joista suurimmat joutuvat vielä kalarehuksi) kun joesta kalastetaan kymmenesosa siitä määrästä. Simojoen lohikannalle ja matkailuyrittäjälle nämäkin lohet olisivat olleet arvokkaita. Työryhmää vetänyt MMM sanoi, että Itämeren kalastusjärjestelyjä ei voida muuttaa, ja rajasi aihealueen keskustelun ulkopuolelle. Jokiseuran ja monien muiden luontoa kunnioittavien tahojen yhteisenä tavoitteena oli pyrkimys kantakohtaiseen kalastukseen ekologisesti kestäväällä tavalla. Tätä tavoitetta mietintö edistää vain osittain.

Viime minuuteille ja yliajalle jätettiin yksi keskeisimmistä kysymyksistä, kutukantatavoite. Sitä ei ehditty asian merkittävyyden edellyttämällä tavalla käsitellä. Lisäksi osa jäsenistä joutui poistumaan asian käsittelyn mentyä yliajalle. Asiasta näyttää tulleen kirjatuksi vain MSY-taso. Varsinainen kutukantatavoite on jäänyt kirjaamatta. Se voi asiantuntijoiden mukaan vaihdella ja laskea huomattavastikin tämänhetkisestä käsityksestä.

Lapista on pitkän aikaa voimakkaasti vaadittu kappalemääräistä lohitavoitetta kullekin joelle saalisvarmuuden takaamiseksi. Kirjattu MSY-taso ei takaa saalisvarmuutta, jos kirjattuun MSY-tasoon päästäänkin nykyistä käsitystä pienemmällä lohimäärällä.

Jokeen nouseville lohimäärille on eri pykälänä esitettävä myös kappalemääräinen nousukalataavoite, joka ei ole sidottu mihinkään prosenttilukuun. Tämän on voitava olla mahdollista, koska monta kertaa siirretyn pykälän käsittelyn kohdalla oli selvää kokousväsymystä ja tekstejä oli kokouksen jälkeen muutoinkin muutettu. Mikäli tämä ei ole mahdollista, niin Tornionjoen msy-tasoksi tulee sopia vähintään 80% enintään 10% riskikertoimella.

Kalavarojen käytön kannalta merkittävin muutos liittyy rannikkokalastukseen. Siellä kaloille tulee merkintäpakko ennen kalan tuomista rantaan. Se jäi jatkoselvittelyyn millä perusteilla nämä merkit jaetaan kalastajille. On välttämätöntä, että kalastajan saamat merkit ovat henkilökohtaisia eivätkä toisille siirrettäviä tai myytäviä, kuin myös se, että niillä ei ole lohen kalastusoikeuksiin liittyvää kalastusoikeudellista merkitystä. Ratkaisematta jäi ”kalastuskiintiön” käyttöasteen mahdollinen rajoittaminen kutukantatavoitteen sitä edellyttäessä.

Pyydys ja saalismääriä voidaan ajallisesti ja alueellisesti rajoittaa pyynnin tasaamiseksi ja kalastuskauden suuntaamiseksi yli koko kalastuskauden. Lause on epämääräinen. Mikä on kalastuskausi, johon viitataan? Ainakaan se ei voi olla koko vaelluskausi, koska on aivan selvää, että harmaa kalastus seuraa laillista pyyntiaikaa ja harmaan kalastuksen määrä tulisi selvästi lisääntymään. Kalastus tulee lisääntymään senkin vuoksi, että pidemmän kauden aikana kiintiöt varmuudella kalastetaan täyteen.

Kalastajakohtaisiin kiintiöihin liittyy myös mietinnössä toisaalla esitetty pyrkimys yhdenmukaisiin kalastuksensääteilyjärjestelmiin Ruotsin kanssa. Ruotsin kanta olisi tullut selvittää, varsinkin, kun rannikollamme pyytämämme lohi on valtaosin ruotsalaista varantoa.

Rasvaeväleikkaus tehdään pakolliseksi myös Pohjanlahden istutuksissa. Jokiseura ei pidä lainkaan suotavana sitä, että se johtaisi valikoivaan kalastukseen, tilanteessa, jossa luonnonkannat, valtaosa saaliskaloista, pitäisi vapauttaa. Rasvaeväleikkattuja kaloja pitäisi tavoitella istutusjokiensa suualueilla istutusvelvoitteen tarkoituksen mukaisesti. Muistiossa mainittu lohen valikoivan kalastuksen edistäminen ei tue kokouksessa esitettyjä kantoja.

Työryhmä ei ole tehnyt omaa työtään, kun mietinnössä päädytään siihen, että selvitetään viehekalastuksen ja ajosiimakalastuksen merkitys eri kalastajaryhmille. Viehekalastus on kaikilla mitta-reilla tärkein lohenkalastusmuoto maailmalla. Sen selvittäminen on kannatettavaa. Selvittäminen, keskustelu ja sen perusteella strateginen valinta olisi ollut mitä ominta strategista työtä. Ei ole hyvän hallinnon mukaista, että näin keskeinen asia on lisätty pöytäkirjaan työryhmän jäsenille yllätyksenä. Muistiossa liian moni asia muutenkin jää selvitettäväksi ja samalla viranomaisten valta kasvaa näiden asioiden hoitamisessa.

Taustaselvitysyhteenvedossa tuodaan esille yleissuuntauksena **kantakohtainen kalastus**. Mietinnön visiossa, päämäärissä, tai toimenpiteissä kyseistä periaatetta ei tunnusteta tavoittelemisen arvoiseksi.

Lohikantojen romahdus oli poistettu teksteistä, joten lohikantojen kymmenkertaistuminen esim Tornionjoella jää monille lukijoille hahmottumatta. Lukija voi ihmetellä, kuinka lohet ylipäättään mahtuvat jokeen jos vahvan Tornionjoen poikastuotanto on edelleen kymmenkertaistunut. Asian ymmärrettävyyden kannalta asiat on syytä kirjoittaa auki. Valmiita tekstejä löytyy RKTL:n julkaisuista, esim. (RKTL kalatutkimuksia 186).

Hyväksyttäväksi esitetty mietintö ei täytä lohi- ja taimenstrategialle asettamiamme minimitaloiteita.

Kunnioittavasti

Kalervo Aska, pj
Tornio-Muoniojokiseura ry
jokiseura@tornionjoki.fi www.jokiseura.fi